

Ciekawe Miejsca

BRZESKO

Okolice dzisiejszego Brzeska już w epoce mezolitu tj. 8300 - 4500 r. p.n.e. były zamieszkałe przez grupy zbieraczy i myśliwych. W IX i X wieku tereny obecnej gminy należały kolejno do Państwa Wiślan, Wielkomorawian oraz państwa czeskiego. Schyłek X wieku przyniósł panowanie pierwszych Piastów. Od XII do XIV wieku tereny wokół dzisiejszego Brzeska były obszarem intensywnego osadnictwa. Związane to było z rozwojem traktów handlowych na Ruś Halicką i Węgry. Zaslugi Spytka z Melsztyna zdecydowały, że 24 stycznia 1385 roku królowa Jadwiga przeniosła posiadłości Melsztyńskich, w tym obecne miasto Brzesko, na prawo magdeburskie. W lipcu 1387 roku król Władysław Jagiełło potwierdził przywileje żony Jadwigi. Rozkwit miasta i okolic zahamowany został w wiekach XV do XVII. Początek temu dała w 1439 roku konfederacja Spytka z Melsztyna skierowana przeciw ówczesnemu możnowładcy, biskupowi Zbigniewowi Oleśnickiemu. Liczne przemarsze i pobuty wojsk, "Potop Szwedzki", a także epidemie "czarnej zarazy" niosły śmierć i spustoszenie. XVIII stulecie to wiek, gdzie próby rozwoju gospodarczego Brzeska niweczyły bezlitosne pożary. Po pierwszym rozbiórce Polski, Brzesko i okolice przeszły pod panowanie austriackie. Reformy monarchii przyczyniły się do powstania w 1867 roku powiatu brzeskiego.

fot. Gutowicz, Serafin, Machowski

Znaczne ożywienie gospodarcze nastąpiło w drugiej połowie XIX wieku z chwilą przybycia Jana Ewangelisty Goetza, założyciela Browaru Okocim oraz oddaniem linii kolei żelaznych Kraków-Lwów. XX stulecie to nie tylko dwie wojny światowe, które odcisnęły swoje piętno na historii miasta, lecz także lata dynamicznego rozwoju gospodarczego.

KOŚCIÓŁ pw. św. Jakuba Apostoła

Początki parafii w Brzesku sięgają zapewne XIV wieku i są rezultatem fundacji najprawdopodobniej jeszcze twórcy potęgi rodu – Spycimira Leliwity lub najpóźniej jego synów- Jana i Rafała Melsztyńskich. Wzniesiony wówczas kościół pw. św. Jakuba Ap. był budowlą skromną, drewnianą, ponieważ miasto było małe i słabo rozwinięte. Najstarsza o nim wzmianka pochodzi z roku 1443, a dotyczy Jana- proboszcza tej parafii. W roku 1487 Spytko z Melsztyna uposaża świątynię. Murowany kościół na miejscu starszego, drewnianego, został

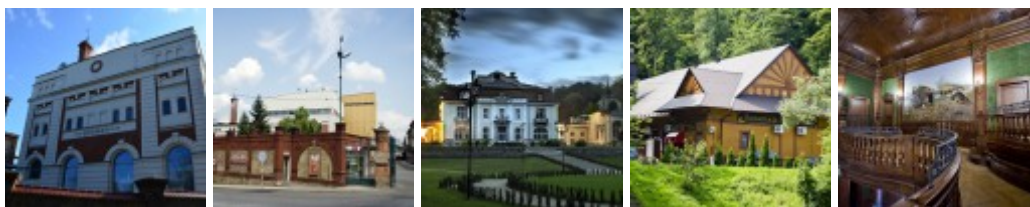
wzniesiony w latach 1529-1543 z fundacji ówczesnego proboszcza Marcina z Rajbrotu oraz rajców miejskich. W latach 1529-1532 budował go Jan Turobińczyk, pochodzący z Koszyc nad

Szreniawą, który w roku 1517 przyjął prawo miejskie krakowskie, a po wypowiedzeniu przez niego usług, budowę kończył nieznany z nazwiska murator. Kościół został konsekrowany 2 lipca 1544 roku przez ks. Waleriana, biskupa pomocniczego kujawskiego. Niszczony pożarami podczas potopu szwedzkiego w roku 1655 i najazdu wojsk Rakoczego w roku 1657, oraz w latach 1660, 1723, 1786, 1792, 1863, 1904 był wielokrotnie odbudowywany. Po pożarze w roku 1863 został odbudowany w stylu neogotyckim z dodaniem kaplicy grobowej fundacji Wita hrabiego Żeleńskiego, według projektu krakowskiego architekta Feliksa Księżarskiego, autora m.in. kościoła w Chochołowie, kaplicy św. Bronisławy na Kopcu Kościuszki w Krakowie, gmachów Namiestnictwa we Lwowie i Collegium Novum w Krakowie. Prace prowadziło przedsiębiorstwo budowlane Antoniego Wimmera z Niepołomic. Po pożarze w roku 1904 świątynia ponownie została odbudowana w stylu neogotyckim w latach 1905-1913, zapewne według projektu Romana Bandurskiego z Krakowa. Kościół wzniesiony jest w stylu gotyckim, z dodanymi później elementami neogotyckimi. Wykonany jest z kamienia i cegły. Jest jednonawowy, z węższym prezbiterium zamkniętym trójbocznie, przy którym znajduje się zakrystia z przedsionkiem, nad którą na piętrze był dawny skarbczyk. Nawa kościoła jest czteroprzęsłowa, do której od południa przylega kwadratowa wieża, w przyziemiu której pomieszczona jest kruchta. Wnętrze nakryte jest sklepieniem krzyżowo-żebrowym, neogotyckim wykonanym po pożarze w roku 1904. Okna ostrołukowe. Na zewnątrz kościoła szkarpy oraz obiegający całość gzyms kapnikowy. Szczyty schodkowe, neogotyckie, podobnie jak górna kondygnacja wieży. Dachy siodłowe; na wieży hełm ostrosłupowy, flankowany czterema wieżyczkami. Ponad wejściami kartusze kamienne z herbem rodziny Czernych-Nowina z XVII wieku. Na zewnątrz, od strony wschodniej barokowy Ogrójec z XVIII wieku. Ołtarz główny neogotycki z centralną figurą św. Jakuba wykonany w pracowni Ferdynanda Stuflessera w St. Ulrich-Gröden w Tyrolu. W tym samym warsztacie wykonano ołtarz boczny Najświętszego Serca Jezusowego (lewa strona). Drugi ołtarz również neogotycki poświęcony jest Matce Boskiej (prawa strona). W nim wizerunek Matki Boskiej zw. Różańcową lub Brzeską z XVII wieku. W kościele znajdują się obrazy: św. Antoni, namalowany w roku 1908 przez Juliana Krupskiego, Ecce Homo z wieku XVII, Jezu Ufam Tobie z roku 1943, pędzla Adolfa Hyły, św. Anna Samotrzcę z przełomu wieków XIX i XX, rzeźbiony barokowy krucyfiks, figury św. Stanisława Bpa i św. Wojciecha z wieku XVIII oraz płaskorzeźbione postaci czterech ewangelistów, pozostałość po dawnej neogotyckiej ambonie. W oknach i nad głównymi drzwiami wejściowymi witraże z roku 1913, wykonane w Zakładzie Eliasza Ungera w Tarnowie. Nowa świątynia pw. Najświętszej Maryi Panny Matki Kościoła została dobudowana od północy do kościoła pw. św. Jakuba w latach 1979-1984, według projektu architekta Zbigniewa Zjawina z Krakowa. Zdobią ją witraże autorstwa dr. Józefa Furdyny z Krakowa oraz nastawa ołtarzowa wykonana przez rzeźbiarza Wincentego Kućmę, profesora krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych.

BROWAR OKOCIM

W województwie małopolskim jednym z ciekawszych obiektów architektury przemysłowej jest zespół urbanistyczno-architektoniczny browaru w Okocimiu

Zespół ten, doskonale wkomponowany w krajobraz, budowany był od 1845 r. i rozbudowywany aż do lat 30-tych XX w. Założony został w 1845 r. przez piwowara Jana Ewangelistę Goetza. Początkowo niewielki, z czasem browar ten stał się jednym z największych zakładów piwowarskich w Austro-Węgrzech, a później w Europie. Z wielu zachowanych budynków browarnianych najstarszy jest budynek administracyjny, zwany "starym pałacem", w którym mieści się browar, a także rezydencja rodu Goetzów. Budowla ta powstała w latach 1845-1850, rozbudowana została w 1870 r. oraz w latach dziewięćdziesiątych XIX w. i w 1905 r., zapewne przez wiedeńskiego architekta Leopolda Simony. Reprezentacyjne wnętrza, mimo, że po 1945 r. zostały zniszczone, a ostatnimi czasy przebudowane i zmodernizowane, nadal kryją zabytkowe klatki schodowe, boazerie, kafelki, balustrady, resztki dawnego ruchomego wystroju. W pobliżu browaru, tuż pod lasem od strony zachodniej, wznosi się drewniany budynek dawnego Teatru Letniego (dziś restauracja Zajazd Okocim), ufundowany przez Jana II Albina Goetz-Okocimskiego w 1902 r., zaprojektowany przez architekta Eugeniusza Wesołowskiego (1874-1950) z Zakopanego, w modnym wówczas stylu zakopiańskim.

fot. Bochenek, Serafin, Bigaj, Tracz

ZESPÓŁ URBANISTYCZNO-ARCHITEKTONICZNY W BRZESKU – OKOCIMIU

Zespół urbanistyczno-architektoniczny browaru w Brzesku-Okocimiu, otaczające go zabudowania oraz sąsiadujący z nimi zespół pałacowo-parkowy Goetzów-Okocimskich, należą do najciekawszych zabytków Małopolski. Zespół ten, wspaniale wkomponowany w krajobraz, budowany był od roku 1845 i rozbudowywany aż do lat 30 XX wieku.

Początkowo mały, browar stał się jednym z największych zakładów browarniczych w Austro-Węgrzech, a później w Europie. Założony został w roku 1845 przez przybyłego z Langenenslingen w Wirtembergii piwowara Jana Ewangelistę Goetza (1815-1893), którego przodkowie od wieków trudnili się browarnictwem. Z czasem stał się on potężnym przemysłowcem i właścicielem ziemskim, twórcą potęgi polskiej odnogi tego rodu, a także znanym w okolicy działaczem charytatywnym. W roku 1881 cesarz Franciszek Józef II w dowód zasług nadał mu tytuł szlachecki. Majątek po nim objął jego syn Jan Albin Goetz-Okocimski (1864-1931), z czasem znany polityk, filantrop, mecenas sztuki, od roku 1908 mający tytuł barona. Piastował między innymi funkcję marszałka powiatowego, był także przewodniczącym Koła Polskiego w Wiedniu, posłem na galicyjski Sejm Krajowy oraz w latach 1928-1930 senatorem. To dzięki niemu browar okocimski przeżywał największy rozkwit. Pod koniec XIX wieku wybudował nieopodal browaru wspaniały pałac, teatr letni oraz osiedle dla urzędników i robotników tego zakładu. Spadkobiercą Jana Albina był jego syn Antoni Jan Goetz-Okocimski (1895-1962). Po rozpoczęciu II wojny światowej uciekł za granicę w obawie przed represjami Niemców za przynależność do narodu polskiego. Walczył w Wojsku Polskim we Francji, a następnie w Wielkiej Brytanii. Do Polski nigdy już nie wrócił, zmarł na emigracji w Nairobi, w Kenii. Na terenie browaru zachowało się wiele zabytkowych budowli, między innymi „stary pałac”, w którym mieścił się niegdyś browar założony w 1845 roku, a także rezydencja Goetzów, stara słodownia z roku 1875, spichlerz na jęczmień, stara warzelnia z roku 1845, rozbudowana w latach 1875 i 1905, nowa warzelnia z roku 1905, nowa słodownia z lat 1902-1904, magazyn chmielu z roku 1902, drożdżownia z roku 1920, butelkownia z przełomu XIX i XX wieku, stacja uzdatniania wody z roku 1910, neogotycka baszta ze studnią z drugiej połowy XIX wieku, portiernia, mur i brama z około roku 1912. Wokół browaru od wschodu, południa i zachodu rozlokowane są murowane i drewniane zespoły budynków i willi przeznaczone dla urzędników, pracowników oraz służby, w większości z drugiej połowy XIX wieku i początku XX wieku. Na skwerku, obok wejścia do browaru, stoi ufundowane przez pracowników browaru popiersie Jana Albina Getza-Okocimskiego z roku 1937, autorstwa znakomitego rzeźbiarza Antoniego Madeyskiego. Rzeźbiarz ten, mieszkający na stałe w Rzymie, jest autorem m.in. nagrobków królowej Jadwigi i króla Władysława Warneńczyka w katedrze wawelskiej w Krakowie.

W pobliżu browaru, tuż pod lasem od zachodu wznosi się drewniany budynek dawnego teatru letniego (obecnie restauracja Zajazd Okocim), ufundowanego przez Jana Albina Goetza w roku 1902. Został on zaprojektowany przez architekta Eugeniusza Wesołowskiego z Zakopanego w modnym wówczas stylu zakopiańskim. Najwspanialszym zabytkiem Okocimia jest zespół pałacowy i otaczający go park. Pałac został wybudowany w latach 1898-1900 przez króla piwa- Jana Albina Getza-Okocimskiego i jego żonę Zofię z hrabiów Sumińskich w stylu neobarokowo-neorokokowym. Projektantami najstarszej części pałacu byli wiedeńscy architekci Ferdinand Fellner i Hermann Helmer. W latach 1908-1911 pałac został rozbudowany o część wschodnią według projektu Leopolda Simoniego, profesora wiedeńskiej Politechniki. Wewnątrz zachowały się resztki dawnego wyposażenia. Od zachodu do pałacu przylega kaplica, na sklepieniu której znajduje się malowidło pędzla Tadeusza Popiela, ucznia Jana Matejki, przedstawiające Wniebowzięcie Najświętszej Marii Panny. Obecnie pałac i park jest własnością prywatną. Pałac otacza park angielski założony w roku 1900. Rośnie w nim wiele pospolitych i egzotycznych drzew i krzewów.

CMENTARZ PARAFIALNY zwany STARYM - ulica Kościuszki

Został założony w roku 1801, przez ówczesnego proboszcza ks. Antoniego Stachlewskiego, na części gruntu należącego

do szpitala dla ubogich pw. św. Ducha, ufundowanego w wieku XV. W roku 1925 został powiększony. Na cmentarzu znajdują się trzy kaplice: Janiszewskich, Damasiewiczów oraz hrabiów Sumińskich i Ożegalskich herbu Kościeszka.

Pochowani są tu m.in. Stanisława z Wojciechowskich Sosnowska (1863) – poetka, matka aktora Ludwika Solskiego (tablica epitafijna na tej kaplicy Damasiewiczów), Walenty Lisieński, Stanisław Rogóż, Franciszek Lisak – rzeźbiarz, Jerzy Peters- aktor i malarz, dr Szymon Bernadzikowski – lekarz, działacz ludowy, polityk, Maria Dziadosz – architekt, legionista oraz ofiary II wojny światowej. Wśród nagrobków są prace, sygnowane przez Ludwika Makolandrę ze Lwowa, Józefa Kuleszy z Krakowa, Wojciecha Samka i Antoniego Hajdeckiego – seniora z Bochni, Piotra Celestyna Kulkę z Tarnowa, Franciszka Lisaka z Brzeska.

CMENTARZ WYZNANIA MOJŻESZOWEGO – ulica Czarnowiejska

Jest on chronologicznie drugim cmentarzem w Brzesku. Został założony przed rokiem 1824. W roku 1902 został powiększony. Ma kształt nieregularny i powierzchnię około 1,45 ha. Ogrodzony jest betonowym i ceglany murem. Od południa ma zamkniętą, żelazną bramę (klucz w domu obok). Od bramy prowadzi aleja, stanowiąca główną oś cmentarza, przy której zachowały się najciekawsze macewy, zdewastowane

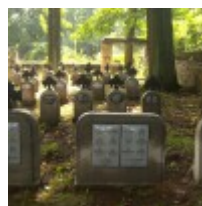
nagrobki sarkofagowe oraz dwa ohele.

Nekropolia ta kryje groby sławnych rabinów: Arie Lejbusza (zm.1846)- syna Chaima Halbesztrama z Nowego Sącza, ucznia Widzącego z Lublina, jego syna Meszulama Zolmana Joanatana (zm.1855) i wnuka Lejbusza – Towie Lipschitza (zm. 1912) oraz Pinkasa, jego syna Barucha (zm. 1907) i Efraima (zm. 1938), wnuka Pinkasa Templera.

Ponadto na cmentarzu znajdują się nagrobki i pomniki, wzniesione ku pamięci pomordowanych lub też stojące nad mogiłami ze szczątkami ekshumowanych ofiar. Upamiętniają one Żydów z Rzezawy, Dołów i Dębna oraz zamordowanych w Brzesku 18 VI 1942 roku podczas zbiorowej egzekucji.

CMENTARZE WOJENNE - ul. Czarnowiejska

Cmentarz wojenny nr 276 w Brzesku przylega od południa do cmentarza wyznania mojżeszowego. Został założony w 1916 roku według projektu austriackiego architekta, porucznika Roberta Motka. Budowany był przez jeńców wojennych, pod kierunkiem kapitana inżyniera Karla Schöllicha. Był od cmentarzem zbiorczym dla szpitali i lazaretów, które funkcjonowały w okolicy od listopada roku 1914 do maja roku 1915, a także

miejscem pochówku zmarłych żołnierzy w latach późniejszych.

Na cmentarz, otoczony murem z kamienia- symbolizującym niezwykły szaniec przed progiem wieczności- prowadzi brama z płaskorzeźbami orłów, które symbolizują ból za straconym życiem. Na środku nekropolii wznosi się pomnik

w kształcie pergoli zwieńczony krzyżem, symbolem cierpienia i śmierci – wiecznego losu człowieka. Pochowanych jest tu 507 poległych, w tym 441 żołnierzy Austro-Węgier, 63 Rosjan i 3 Niemców. Pod murem po lewej i prawej stronie znajdują się mogiły oficerów. *Cmentarz wojenny wyznania mojżeszowego nr 275* również projektu kapitana Roberta Motka, położony jest w północno-zachodniej części cmentarza żydowskiego. W kwaterze tej pochodzącej z czasów I wojny światowej pochowanych jest 21 żołnierzy austro-węgierskich wyznania mojżeszowego.

RATUSZ

Ochroną konserwatorską objęty jest układ urbanistyczny Starego Miasta, który tworzą: Rynek, pl. Żwirki i

Wigury, a także ulice Kościuszki, Głowackiego i Mickiewicza oraz przyległe. Ratusz pochodzi z 1909 r. i został wybudowany według projektu Gabriela Niewiadomskiego; Stojący przy ulicy Kościuszki piętrowy, ceglany budynek z górującą nad nim wieżą jest obok gotyckiego kościoła św. Jakuba jednym z najstarszych i najokazalszych obiektów zabytkowych historycznego centrum Brzeska. Jest to najstarszy obiekt związany poprzez swoją historię z samorządowymi władzami miasta. Obecnie mieści się tam siedziba Urzędu Stanu Cywilnego.

RYNEK

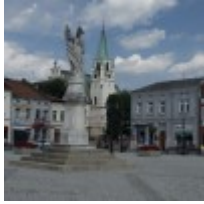
W roku 1321 Spycimir Leliwita, protoplasta niezwykle zasłużonych dla Polski rodów Melsztyńskich i Tarnowskich, nabył drogą zamiany tereny leżące nad rzeką Uszwią (dziś Uszwica), w tym miejscowości- Pomianowa, Jasień i Brzezowiec. W roku 1334 dokupił również Porębę Spytkowską i Okocim. Nabycie owych terenów przez Spycimira potwierdzili Władysław Łokietek, a następnie Kazimierz Wielki. Te wsie nowocześnie przez niego zagospodarowane stanowiły zaplecze dla przyszłego miasta. Pomiędzy 1334 a 1352 rokiem (dokładnej daty nie znamy) kasztelan krakowski Spycimir na gruntach Woli Pomiana założył miasto Brzeżek, dzisiejsze Brzesko. W roku 1385 królowa Jadwiga nadała miastu prawo magdeburskie- data ta jest równocześnie pierwszą wzmianką o Brzesku. Miasto założono na terenie niezabudowanym, czyli na tak zwanym „surowym korzeniu”, na lekkim wzniesieniu terenu nad lewym brzegiem Uszwicy, od którego też wzięło swoją nazwę, przy trakcie handlowym wiodącym ze Śląska i Krakowa na Ruś. Nowo powstałe miasto otrzymało dostosowany do warunków terenowych dość regularny plan z kwadratowym niemal rynkiem, który otoczony został prostokątnymi blokami zabudowy, podzielonymi na siedliska o równej powierzchni. Wraz z sąsiednimi blokami tworzył charakterystyczny szachownicowy układ poprzecinany ulicami, dziś jeszcze czytelny w układzie przestrzennym miasta.

Rynek ten, tak jak w innych miastach- od początku pełnił rolę głównego placu targowego. Na nim też skupiało się życie społeczności zamieszkującej Brzesko. Zajmował powierzchnię niemal jednego hektara, gdy tymczasem całe miasto wraz z ulicami obejmowało niewiele ponad dziewięć hektarów. Z naroży Rynku wyprowadzono trzy główne ulice, prowadzące na trakty w kierunku Krakowa (obecnie ulica Mickiewicza), Tarnowa (obecnie ulica Głowackiego) i Uścia Solnego (obecnie ulica Kościuszki) oraz trzy mniejsze uliczki (obecnie ulice Sobieskiego, Chopina i Asnyka). W bezpośrednim sąsiedztwie Rynku, w północno-wschodnim narożniku, na niewielkim wzniesieniu wybudowano drewniany, a następnie w I połowie XVI wieku murowany gotycki kościół parafialny pw. św. Jakuba Ap. Wokół niego założono cmentarz oraz wzniesiono plebanię i budynki gospodarcze. Rynek otaczała zwarta, drewniana zabudowa wzdłuż jego pierzei. Były to niewielkie, podobne do wiejskich chałup domy mieszczan. W centralnej części Rynku znajdował się drewniany ratusz, wzniesiony być może już w XV wieku, a spalony zapewne w wieku XVIII (jego ślady znaleziono podczas niedawnych badań archeologicznych, prowadzonych przed rewitalizacją Rynku) oraz kramy kupieckie, jatki i warsztaty rzemieślnicze. Był też staw, w którym pojono konie i przyprawdane na targi bydło. W czasie zaborów, w roku 1875 administracja austriacka poprowadziła wzdłuż północnej pierzei Rynku strategiczną drogę łączącą Lwów, Przemyśl, Tarnów i Kraków z Wiedniem tak zwaną „cesarkę”. Po licznych pożarach, które nawiedziły Brzesko w latach 1854, 1863, 1876, 1880, 1885, 1890 i 1891 stojące przy Rynku

drewniane parterowe domy zastępowane były murowanymi, piętrowymi kamieniczkami o niezbyt wyrazistych cechach stylowych. W roku 1898 Rynek wybrukowano tzw. „kocimi łbami”. Po ostatnim pożarze miasta, który wybuchł 25VII1904 roku zabudowa przyrynkowa wzbogaciła się o nowe kamieniczki, wzniesione w duch historyzmu i modnej wówczas secesji. Plany odbudowy po pożarze opracowano w Wydziale Krajowym we Lwowie, a ich realizację nadzorował budowniczy miejski Kazimierz Cholewicz. Dużą rolę w tym przedsięwzięciu odegrał ówczesny burmistrz Henoch Klapholz. W czasie działań II wojny światowej, w roku 1940 Niemcy na płycie Rynku założyli zieleniec. Jego projekt wykonał brzeski architekt Józef Gancarz. Rewitalizacja Rynku przeprowadzona w latach 2010-2011 przez Urząd Miejski przywróciła dawny charakter i klimat brzeskiej agory.

FIGURA św. FLORIANA

26 listopada 1731 roku postawiono w Rynku ufundowaną przez mieszczan okazałą barokową figurę św.

Florian- patrona _od ognia, na cokole której umieszczono napis „Św. Florianowi, miasto tyle razy spalone oddaje się w opiekę”. Brzeski święty Florian jest najwięszą tego rodzaju rzezbą nie tylko w mieście i gminie, nie tylko w brzeskim powiecie, ale też w całej wschodniej części województwa małopolskiego. Jest przy tym rzezbą pod względem artystycznym najdoskonalszą i najstarszym zabytkiem tego rodzaju w regionie.

POMNIK NIEZNANEGO ŻOŁNIERZA

Znajduje się przy ul. Kościuszki, nieopodal cmentarza parafialnego, tuż obok kościoła pw.Ducha Św., naprzeciwko budynku Sądu Rejonowego. Tablica pamiątkowa poświęcona jest "*Niezanemu Żołnierzowi poległemu za ojczyznę 1914-1920*". Warto przypomnieć Grób Niezanego Żołnierza został odsłonięty 15

sierpnia 1925 roku. _Wykonany został według projektu Ignacego Patolskiego, malarza i pedagoga urodzonego w 1887 roku w Krakowie. W latach 1924-1939 Ignacy Patolski uczył rysunku i robót ręcznych w gimnazjum powiatowym i w szkole powszechnej w Brzesku. Został aresztowany przez Niemców w 1941 roku, rok później został zamordowany w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu. Przy pomniku z okazji ważnych uroczystości Państwowych palą się 2 gazowe znicze, wartę pełnią żołnierze, harcerze, składane są wieńce i kwiaty, w uroczystościach uczestniczą poczty sztandarowe.

POMNIK JANA ALBINA GOETZA

Przy ulicy Browarnej, przed wjazdem do Browaru Okocim stoi pomnik barona Jana Albina Goetza (1864-1931), właściciela browaru i położonego nieopodal pałacu. Pomnik jest autorstwa Antoniego Madeyskiego, a ufundowany został w 1937 roku przez pracowników browaru.

OKOCIM

Miejscowość Okocim leży na Garbie Okocimskim, wysokim na 375 m. n.p.m., który wraz z sąsiednim

Bocheńcem jest jednym z najdalej wysuniętym ku północy wzniesieniem Pogórza Wiśnickiego. Okocim zwany niegdyś Okocinem, jest jedną z najstarszych wsi otaczających Brzesko. Odnaleziono tu ślady obecności ludności kultury ceramiki wstęgowej rytej oraz świadectwa wpływów rzymskich. Pierwsza wzmianka potwierdzająca istnienie Okocimia znajduje się w dokumencie króla Kazimierza Wielkiego z 12 maja 1344 roku wystawionym dla komesa Spycimira, podwózcza kasztelana krakowskiego. Do rozwoju Okocimia przyczynił się przybyły w 1845 roku piwowar Jan Goetz. W tym roku trzech udziałowcy Julian Kodrębski, Józef Neumann i Jan Goetz rozpoczęli budowę browaru, którego jedynym właścicielem stał się w 1851 roku Jan Ewangelista Goetz.

DWOREK ZIEMIAŃSKI

Staropolski dworek ziemiański z przełomu XVIII i XIX w. Zbudowany został w ostatnim dziesięcioleciu XVIII lub pierwszej tercji XIX w. Inicjatorem jego budowy mógł być jeden z kilku zmieniających się wówczas dość często właścicieli Okocimia Górnego: Leon Nowakowski, któryś z Rudnickich lub Splawskich, którzy w początkach XIX w. osiedli na zamku w pobliskim Dębnie, Teresa Dunin-Rogowska lub Józef Neumann.

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY pod wezwaniem Świętej Trójcy, zbudowany z fundacji Jana Ewangelisty Goetza.

Podobno już w XV lub XVI w. była w Okocimiu kaplica, w której odprawiano nabożeństwa dla jego mieszkańców. W 1634 r. zastąpiona została niewielkim drewnianym kościółkiem, wzniesionym z fundacji Stanisława Czernego, przy którym ksiądz E. Kretkowski, wikariusz generalny krakowski ustanowił kapelanię należącą do parafii w Porębie Spytkowskiej, uposażoną dziesięcinami przez biskupa krakowskiego Piotra Gębickiego. Własnej parafii oczekiwał się Okocim dopiero w 1888 r. po wybudowaniu obecnego kościoła. Kościół okocimski wzniesiony został w latach 1884-1885 w oparciu o projekt cieszyńsko-wiedeńskiego architekta Maxa Schwedę. Jego konsekracji dokonał biskup tarnowski Ignacy Łobos. Stało się to 27 lipca 1891 r. W kaplicy Kościoła znajdują się dwa epitafia Goetzów. Jedno z nich poświęcone zostało Janowi Ewangeliste Goetzowi, właściwemu założycielowi okocimskiego browaru i fundatorowi kościoła. Wykonane w brązie w stylu neorenesansowym wmurowane zostało w wschodnią ścianę kaplicy. Centralną jego część zajmuje medalion z płaskorzeźbionym wizerunkiem Goetza przedstawionym w ujęciu profilowym. Drugie, także odlane w brązie epitafium umieszczono na zachodniej ścianie kaplicy. Podobne do poprzedniego poświęcone zostało Janowi Albinowi Goetzowi, synowi Jana Ewangelisty. Poświadcza to jego wizerunek oraz widniejąca pod nim inskrypcja: "Jan baron Götz Okocimski, urodzony 18 lipca 1864, zmarł 24 kwietnia 1931. Projekt i model epitafium Jana II Goetza wykonał wybitny krakowsko-rzymski rzeźbiarz Antoni Madeyski (1862-1939). Warto zwrócić również uwagę na przykościelny cmentarzyk, na którym znajduje się grób zmarłego w 1851 r. niegdysiejszego właściciela Okocimia i inicjatora budowy browaru Józefa Neumanna.

BUDYNEK SZKOŁY

Budynek szkoły podstawowej, zbudowany w 1895 r. z fundacji Jana II Goetza. Jest to drugi już obiekt szkolny na tym miejscu. Pierwszy ufundował jego ojciec w początkach lat 60. XIX w. przekazując gminie parcelę z drewnianym budynkiem i materiałami budowlanymi niezbędnymi do przeprowadzenia jego remontu "pod warunkiem, że budynek użyty będzie na szkołę". Dzięki temu powstała w Okocimiu tzw. szkoła trywialna.

PLEBANIA z XX w. z fundacji Jana II Goetza

Projekt jej opracował wiedeński architekt Leopold Simony.

CMENTARZ PARAFIALNY

Grobowiec Michała Rossknechta

Urodzony w 1846 r. w badeńskim Pfullendorf Rossknecht syn siostry Jana I Goetza - Joanny. Do Okocimia został sprowadzony w 1862 roku przez swojego wuja, gdyż ten potrzebował zaufanego pomocnika. W roku 1871 Jan I Goetz uczynił go zarządcą dóbr okocimskich, a w 1884 dyrektorem browaru, zakładów przemysłowych i dóbr ziemskich w Okocimiu. Następca założyciela browaru, jego syn Jan II Goetz, nie tylko utrzymał Rossknechta na stanowisku dyrektora browaru w Okocimiu, ale z chwilą nabycia browaru w Krakowie uczynił go również tam dyrektorem. Mimo niemieckiego pochodzenia Michał Rossknecht czuł się Polakiem.

Grób zmarłego 8 września 1851 r. Józefa Neumanna

Właściciel okocimskich dóbr i inicjator budowy browaru.

CMENTARZ WOJENNY 277

Na skraju parku przypałacowego (na pograniczu Okocimia z Brzeskiem) znajduje się cmentarz wojenny numer 277 projektu porucznika Roberta Motka. Jest nim pomnik w kształcie obelisku z urną na szczycie, z nazwiskami 9 żołnierzy na ścianach bocznych, postawiony w miejscu ich pochówku.

LOTNISKO PIERWSZEJ POCZTOWEJ LINII LOTNICZEJ NA ŚWIECIE W BRZESKU OKOCIM

„...Dla przybywających do Brzeska kompanii przygotowano dwa lotniska - w Okocimiu oraz w Jasieniu Brzeskim. Pierwsze z nich umiejscowione zostało w łuku Uszwicy przy drodze do Nowego Sącza i pełniło rolę tymczasowego lądowiska przy sztabie 4. Armii, kwaterującym w pałacu J. A. Götz-Okocimskiego. Drugie, zlokalizowane zostało na łąkach nazywanych „Na Baniocu” w Jasieniu. Wybór miejsca nie był przypadkowy. Lokalizacja ta umożliwiała bowiem przygotowanie pasa startowego wzdłuż osi wschód - zachód, co odpowiadało najczęstszemu kierunkowi wiejących w okolicach wiatrów. Poza tym podejścia z obu stron pozbawione były niemal zupełnie jakichkolwiek przeszkód terenowych, co wydatnie ułatwiało starty i lądowania samolotów. Już w pierwszych dniach stycznia 1915 r. cały teren lotniska o powierzchni ok. 60 tys. m² został wyrównany i zapatrzony w utwardzony pas startowy, co potwierdzać może tezę o półstałym, a nie polowym charakterze obiektu. W środku pola wzlotów umiejscowiono strefę hangarową i techniczną. Tworzyły ją trzy ciągi namiotów ustawionych do siebie plecami, wzdłuż przebiegającego przez lotnisko rowu odwadniającego. Zagospodarowywanie przygotowywanego terenu przebiegało etapami w miarę pojawiania się kolejnych kompanii lotniczych. Jako pierwsza wykorzystana została jego południowo-wschodnia część, gdzie ustawiono początkowo dwa namioty hangarowe, a następnie dalszych cztery lub pięć. Na ich zapleczu, w sektorze północno-wschodnim ulokowano park techniczny, a w okresie najbardziej intensywnego wykorzystania lotniska, na przełomie lutego i marca 1915 r. zagospodarowano także część południowo-zachodnią, gdzie poza sześcioma hangarami ulokowano także strefę kancelaryjną i parkingową.... W ostatnich dniach grudnia w „Muzzi”(nazwa samolotu nadana przez lotników) zamontowano dynamo generujące prąd o napięciu 220 V, które umieszczono w kabinie obserwatora z zastosowaniem specjalnej gumy w drewnianej skrzynce wykonanej w Brzesku, montując je wraz z transformatorem, wariometrem i kondensatorami firmy Siemens u. Halske (System Siemens Tönefunken), a na zewnątrz samolotu - obok chłodnicy - zwijacz 30-metrowej anteny. Mimo wyjątkowo niskich temperatur, sięgających -30° C, całością prac konstrukcyjno-montażowych kierował na lotnisku i w kancelarii lotniskowej Flik 1. w Jasieniu, dr Kann. W pracach montażowych wzięli udział także oficerowie i żołnierze kompanii: por. Pista (István) Horwath, por. Ludwig Dumbacher i ppor. Vlastimil (Beno) Fiala Ritter von Fernbrugg - jako oficer techniczny oraz podoficerowie-technicy Karl Wucherer, Karl Poschwitz, Karl Kositschek i kilku innych... Wyposażony w nowy sprzęt Albatros został użyty po raz pierwszy w misji bojowej 12.01.1915 r., na trwałe wpisując się do historii wojen i wojskowości. Był to bowiem lot, w trakcie którego po raz pierwszy w dziejach koordynowano ogień artylerii z samolotu wyposażonego w radionadajnik. Zadanie to powierzono doświadczonemu załodze - pilotowi por. Mexowi Hesse i obserwatorowi por. L. Dumbacherowi. Efekt zespolenia działań artylerii i lotnictwa przeszedł najśmielsze oczekiwania. W trakcie

kierowanego z pokładu samolotu ostrzału zniszczono skrzydło klasztoru w Zbylitowskiej Górze, gdzie odbywała się odprawa sztabu 3. Armii rosyjskiej, a od wybuchu zabitych i rannych zostało wielu oficerów . Jednocześnie udało się zniszczyć stacjonującą tam baterię ciężkich dział 210 mm. Dwa dni później kierowany przez lotników ostrzał artyleryjski poważnie uszkodził linię kolejową Tarnów - Nowy Sącz oraz dworzec kolejowy w Tarnowie. W nocy z 15 na 16.01.1915 r. pocisk jednego z moździerzy zniszczył gach Banku Zastawniczego. Skutkiem tych ostrzałów było nakazanie przez Rosjan zaciemnienia miasta i wstrzymanie ruchu kolejowego w jego okolicach. Osiągnięte efekty skłoniły Naczelne Dowództwo do podjęcia decyzji o wyposażeniu w sprzęt radiowy także samolotów Flik 10 i Flik 15 ... Zastosowanie podczas walk pozycyjnych na linii Dunajca nowoczesnych środków walki i techniki czyli dalekosiężnej, ciężkiej artylerii, lotnictwa i łączności radiowej, do kierowania ogniem było zaczątkiem zupełnie nowego sposobu prowadzenia wojny... Kierowanie ogniem artylerii nie było jednak jedynym zadaniem, jakie powierzono stacjonującym na brzeskich lotniskach kompaniom lotniczym. Równie istotne znaczenie miały także loty rozpoznawcze i zwiadowcze, w ramach których śledzono ruchy wojsk nieprzyjaciela i stale monitorowano stan umocnień wzdłuż linii frontu. O intensywności tych działań może świadczyć fakt, że od wybuchu wojny do końca 1914 r., czyli w ciągu 141 dni, tylko Flik 10 wykonała 728 lotów bojowych.... Równie ważnym zadaniem, jakie wykonywały kompanie lotnicze stacjonujące w okolicach Brzeska. Było nim zabezpieczenie stałej łączności między sztabem 4. Armii, a oblężoną Twierdzą Przemyśl oraz dowództwami innych jednostek armii austro-węgierskiej operujących na południowym odcinku Frontu Wschodniego. Od początków stycznia do marca-maja 1915 r. samoloty z brzeskich lotnisk wykonały łącznie kilkadziesiąt lotów tego typu. W tym obszarze do przypadło im w udziale także zadanie przejęcia na siebie roli poczty, dostarczającej i odbierającej przesyłki z Przemyśla. Tym samym między styczniem a marcem 1915 r. Brzesko stało się istotnym elementem pierwszej w historii regularnej lotniczej linii pocztowej... Po zajęciu Przemyśla w Tarnowie, podobnie jak w innych okupowanych przez Rosjan miastach galicyjskich, zorganizowano paradę wojskową. W połowie uroczystości nad zgromadzonymi na rynku pojawił się jednak austro-węgierski samolot, co wywołało panikę. Kiedy plac opustoszał, na ziemię posypał się małe kartki reklamowe z napisem „pijcie piwo okocimskie”, co niewątpliwie uznać należy za jedną z pierwszych w dziejach akcji marketingowych z użyciem samolotu... Bitwa pod Gorlicami i przełamanie frontu w maju 1915 r., w których aktywny udział brali także piloci stacjonujących w okolicach Brzeska kompanii, zakończyło intensywną służbę zachodniogalicyjskich lotnisk. **Wykorzystano fragmenty artykułu dr hab. Jarosława Rubachy z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie „Działania austro-węgierskiego lotnictwa wojskowego w Brzesku i okolicach (1914-1915)”**

Opracowanie na temat lotnisk - [pobierz plik](#)

JASIEŃ

Obszar dzisiejszego Jasienia był zamieszkały już w okresie neolitu (ok. 3200 - 1850 lat p.n.e) . Średniowieczna historia Jasienia sięga przełomu XIII i XIV w. Wieś już w XIV wieku miała swój kościół, bowiem pierwsze wzmianki o istnieniu parafii pochodzą z 1325 roku. Obecny kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP został wybudowany w 1436 r. z fundacji Spytka z Melsztyna herbu Leliwa. W kościele odkryto niedawno interesującą polichromię .W kościele znajduje się barokowa chrzcielnica wykuta w kamieniu oraz neogotycki ołtarz główny, wykonany przez brzeskiego rzeźbiarza Stanisława Rogóża w 1930 r.

Na cmentarzu parafialnym posadowiona jest murowana kaplica z grobami jasięńskich księży proboszczów i wikariuszy. Została zbudowana w stylu neogotyckim w 1903 r. Ma kwadratowy korpus z krótkim prezbiterium, ostrołucznie zamknięty portal wejścia i otwory okienne oraz wysoki namiotowy dach w kształcie piramidy pokrytej drobną cementową łuską. Jej forma i wystrój architektoniczny zdają się wskazywać na to, iż zbudowano ją w oparciu o projekt Jana Sas-Zubrzyckiego lub innego, ale pozostającego pod jego wpływem architekta. Pierwszą osobą w niej pochowaną był zmarły w 1903 r. ks. Józef Mazurkiewicz, profesor tarnowskiego seminarium duchownego, późniejszy proboszcz w Oleśnie i Jasieniu.

W Jasieniu znajduje się także dworek z XIX w. Wybudowano go za sprawą Baltazińskich, ówczesnych właścicieli jasięńskiego majątku. Obecnie w dworku mieści się Dom Dziecka. Od stycznia do maja 1915 roku w Jasieniu znajdowało się lotnisko wojskowe. Celem działań lotnictwa były loty rozpoznawcze, przewożenie meldunków i poczty dla Twierdzy Przemyśl. Wśród lotników byli Polacy. Jednym z nich był Stefan Bastyr, twórca lotnictwa w odrodzonej Rzeczypospolitej.

PORĘBA SPYTKOWSKA

Poręba Spytkowska położona jest na Pogórzu Wiśnickim w południowej części gminy Brzesko. Malownicze położenie Poręby Spytkowskiej zachęca do turystyki pieszej lub rowerowej. Ze wzniesienia Królowa Góra (342 m.n.p.m.) można podziwiać nawet panoramę Tatr. Dzięki badaniom archeologicznym znaleziono tu zabytki z okresu tzw. kultury ceramiki wstęgowej. W historii pisanej Poręba Spytkowska po raz pierwszy pojawia się w roku 1325. Miejscowość została wspomniana również w dokumencie Kazimierza Wielkiego z 1344 roku, w którym król potwierdził prawo własności kasztelana krakowskiego Spycimira herbu Leliwa między innymi do Poręby Spytkowskiej. W 2003 roku oddano do użytku Dom Ludowy, gdzie swoje miejsce znalazły: biblioteka publiczna, świetlica oraz Ochotnicza Straż Pożarna. Od roku 1991 działa w Porębie Zespół Pieśni i Tańca „Porębianie”. W 1990 roku został założony klub sportowy LKS Poręba Spytkowska.

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY w XVI w.

Świątynia pw. św. Bartłomieja Apostoła datowana jest na początek XVI wieku. Jest to budowla w stylu późnogotyckim z kamienia i cegły. Najcenniejsze zachowane w niej pamiątki przeszłości to; gotycki krucyfiks z drugiej połowy XV wieku, kamienna późnorennesansowa chrzcielnica z 1620 roku, malowane antependium z 1685 roku oraz 10 głosowe organy zbudowane przez znanego organmistrza Tomasza Falla.

DREWNIANA DZWONNICA z XVIII w.

Obok kościoła stoi drewniana pochodząca z XVIII wieku dzwonnica o konstrukcji słupowej z nadwieszoną izbicą. Jest to dziś jedna z największych i najstarszych drewnianych dzwonnicy w Małopolsce. Ma ona bowiem kilkanaście metrów wysokości. Jej masywną konstrukcję złożoną z potężnych bali osłania szalowanie z desek pokrywających pochyłe ściany, zaś izbica nakryta gontowym daszkiem namiotowym skrywa trzy duże dzwony, z których największy odlany został z fundacji Stanisława Lubomirskiego przez Balcera Ruguta w 1639 r.

BUDYNEK DAWNEJ SZKOŁY

W centrum Poręby Spytkowskiej znajduje się jeszcze pochodzący z początku XX wieku budynek dawnej szkoły, fundacji Goetzów, dzisiaj siedziba Publicznego Przedszkola.

BUCZE

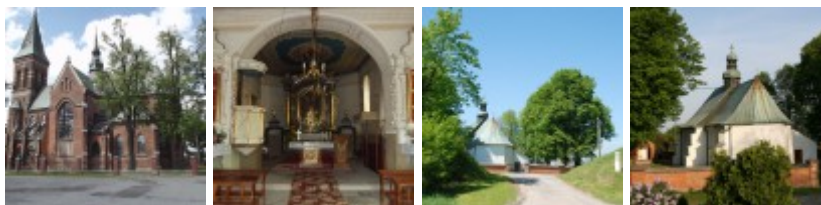
Miejscowość położona kilka kilometrów na północ od Brzeska. Pierwsze wzmianki o Buczu pochodzą z XII w. Osada należała wówczas do parafii w Szczepanowie. W Buczu znajduje się kościół parafialny pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy zbudowany w latach 1946-1947. Projektantem tej świątyni był Adolf Szyszko-Bohusz (1883-1948), jeden z najwybitniejszych polskich architektów. W miejscowości znajduje się wiele kapliczek i figur przydrożnych. Na wjeździe do miejscowości posadowiony jest krzyż z figurą „Ukrzyżowanego Chrystusa” oraz płaskorzeźbą Matki Bożej i św. Jana z 1877 roku. Przy cmentarzu można zobaczyć kapliczkę z figurą św. Stanisława, wyrzeźbioną w 1884 roku z jednolitego pnia lipy oraz studzienkę, która wg legendy powstała za przyczyną św. Stanisława. Najstarszy wystrój, bo XVIII w. posiada kapliczka św. Jana Nepomucena stojąca w zagajniku na miejscu dawnego stawu ufundowana wg przekazu przez Marcinkowskich, ówczesnych właścicieli wsi, jako wotum za ocalenie syna. Godnym uwagi jest budynek szkoły: murowany, parterowy, przypominający wyglądem klasyczny wiejski dworek. Wzniesiony on został w 1929 r. ze składek mieszkańców Bucza, których wsparł finansowo Jan Albin Goetz, właściciel okocimskiego browaru.

W centrum wsi znajduje się obelisk poświęcony mieszkańcom poległym podczas II wojny światowej oraz krzyż postawiony w 1933 r. przez Legionistów z Bucza wdzięcznych za uratowanie życia z pożogi wojennej. Stoi tam również okazały wiąz - pomnik przyrody. W pobliskim lesie Bratucickim rośnie kilkusetletni dąb Onufry z zawieszoną na nim kapliczką św. Onufrego.

JADOWNIKI

Malownicza miejscowość na granicy Pogórza Karpackiego, przy międzynarodowej drodze E-4 jest jedną z największych wsi w Polsce. Jej początki sięgają przełomu VIII/IX wieku. Pierwsza pisemna wzmianka o Jadownikach jest zawarta w kronice Paszka z Godyszewa z 1195 roku. Wieś szczyci się bogatą historią i wybitnymi postaciami. Jedną ze znanych postaci był żyjący na przełomie XIV i XV wieku sołtys Siostrzemilon, ulubieniec królewski, a ksiądz Mikołaj Dobrka, chłop-bibliofil był współpracownikiem Jana Długosza. Północna część wsi położona jest na równinie, natomiast południowa charakteryzuje się bardzo urozmaiconym, przepięknym krajobrazem, typowym dla miejscowości podgórskich. W części południowej znajduje się Bocheniec - najwyższe wzniesienie w okolicy ze wspaniałą panoramą. Na wzgórzu przed wiekami znajdował się gród obronny z okresu Państwa Wiślan. Na jego kulminacji wznosi się XVI wieczny kościółek św. Anny.

KOŚCIÓŁ parafialny pod wezwaniem św. Prokopa.

Wartym odwiedzenia zabytkiem jest kościół parafialny pw. św. Prokopa Opata. Pierwszy, niezachowany

jadownicki kościół był drewniany, niewielki, ufundowany przez króla. Obecny, pw. św. Prokopa Opata został wybudowany w latach 1908-1919 według projektu Jana Sasa-Zubrzyckiego. Świątynia jest trzynawowa, typu bazylikowego. Nawę przykrywa, przepiękne gwieździste sklepienie, tworzące wrażenie misternie utkanej siatki. We wnętrzu kościoła znajdują się m.in. barokowy obraz Ukrzyżowania, a także gotycki obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem oraz gotycki krucyfiks.

IZBA Regionalna

Kontakt: Stanisław Świerczek

Izba Regionalna powstała z inicjatywy Towarzystwa Miłośników Ziemi Jadownickiej oraz miejscowej Rady Sołeckiej. Wśród licznie zgromadzonych eksponatów dominuje pochodzący z I połowy XX wieku sprzęty rolnicze oraz gospodarstwa domowego. Obok Izby regionalnej funkcjonuje stała ekspozycja prac artysty - rzeźbiarza Tadeusza Świerczka. Pochodzący z Jadownik artysta jest autorem setek prac, które zdobią liczne kościoły, instytucje i mieszkania kolekcjonerów sztuki w całej Polsce. W Jadownickiej galerijce można obejrzeć nie tylko rzeźby ludzi którzy są symbolami polskiego narodu, takich jak m.in. Jan Paweł II, Józef Piłsudski czy Czesław Miłosz, lecz także figurki Janosika czy Freda Astaire.

WZGÓRZE BOCHENIEC

Grodzisko Wiślan

Na Bocheńcu znajduje się grodzisko z przełomu IX/X wieku n.e. związane z istniejącym Państwem Wiślan. W najlepszym stanie przetrwał do dziś wschodni odcinek wału podgrodzia, przerwany poprowadzoną przezeń przed kilkoma wiekami drogą prowadzącą z Jadownik. Ma on ok. 4 m wysokości i 18 metrowej szerokości podstawę.

Kościółek św. Anny z 1596 r.

Ufundowany przez G. Lubowieckiego, sędziego krakowskiego. Szymon Adamiak wspólnie z G. Lubowieckim wznosił murowaną kaplicę stanowiącą załedwie prezbiterium obecnej świątyni. Jakiś czas później Władysław Lubowiecki dobudował do niej od zachodu obszerny przedsionek, którego szerokość jest większa od jego długości, przekształcony pomiędzy 1732 a 1740 r. za sprawą Wojciecha i Zofii Pitłowiców w nawę. Tak uformowany kościół przebudowany został raz jeszcze w latach 1852-1854.

SZCZEPANÓW

Miejscowość pochodzi zapewne z X wieku. Według tradycji tutaj urodził się 26 lipca 1030 r. Stanisław, biskup krakowski, męczennik, święty, jeden z głównych patronów Polski. W wyniku konfliktu z Bolesławem Szczodrym, biskup został skazany na obcięcie członków. W II połowie XV wieku urząd proboszcza szczepanowskiego pełnił Jan Długosz. Pod koniec XVI wieku w Szczepanowie powstała szkoła parafialna. W 1612 roku klucz szczepanowski stał się własnością Lubomirskich. Za ich czasów Szczepanów przeżywał lata świetności. Stanisław Lubomirski wystarał się o prawa miejskie dla Szczepanowa, sprowadził włoskich architektów, wytyczył rynek, odnowił kościół parafialny i zbudował nowy kościół cmentarny. Zmarł zanim większość jego pomysłów została zrealizowana. W Szczepanowie miejscami godnymi odwiedzenia są: kościoły św. Marii Magdaleny-fundacji Jana Długosza, św. Stanisława Biskupa i Męczennika z początku XX wieku, cmentarny św. Stanisława z XVIII wieku i kaplica narodzenia św. Stanisława z XIX wieku, dzwonnica na cmentarzu parafialnym, a także cmentarz wojenny nr 273 z okresu I wojny światowej. W historii Szczepanowa ostatnie lata zapisały się m.in. dwoma wizytami znanych postaci. W 1978 roku, pięć miesięcy przed wyborem na Stolicę Piotrową odwiedził miejscowość Karol Wojtyła, późniejszy papież Jan Paweł II, a w 2003 roku przybył na uroczystości 750-lecia kanonizacji św. Stanisława BM, legat papieski, kardynał Joseph Ratzinger, późniejszy papież Benedykt XVI. Szczepanów w 2011 roku ponownie otrzymał - prawa miejskie, tym razem honorowe.

KOŚCIÓŁ pw. Świętego Stanisława BM

W 1911 r. z inicjatywy ówczesnego proboszcza szczepanowskiego, ks. prałata Szczepana Kosseckiego, przystąpiono do budowy nowego kościoła parafialnego obok Długoszowej świątyni. W latach 1911-1914 powstał więc nowy kompleks, w którym stary gotycki kościół spełniać zaczął jedynie rolę bocznej nawy. Autorem takiego rozwiązania architektonicznego, jak również projektu nowego kościoła, był słynny wówczas architekt, profesor Politechniki Lwowskiej- Jan Sas-Zubrzycki.

Kościół wybudowany w XX w. jest w stylu neogotyckim, murowany, nie tynkowany, o charakterze bazylikowym. Od frontu wznosi się wysoka, strzelista wieża, pięciokondygnacyjna.

Budowla posiada sklepienia krzyżowo-żebrowe. Przy wejściu do zakrystii znajduje się portal kamienny z XVII w. (z herbami Ostoja i Dębno), który został przeniesiony ze starego kościoła. Z zewnątrz świątynia ozdobiona jest bogatymi elementami architektury neogotyckiej i eklektycznej. Na wieży zawieszono dwa dzwony: jeden z 1519 r., drugi z 1534 r. Wewnątrz, na ścianach obu kościołów jest kilka epitafiów.

Źródło: <https://www.brzesko.pl/artukul/87,ciekawe-miejsca>

Data wydruku: 2021-01-19 03:17:18